

Inter multiplicēs 4 aug. 1690 pro Apostolici sui muneris ratione improbarunt, rescinderunt, nulla et irrita declararunt; multo fortius exigit a Nobis pastoralis sollicitudo recentem horum factam in Synodo tot vitii affectam adoptionem veluti temerariam, scandalosam ac præsertim, post edita Prædecessorum Nostrorum Decreta, huic Apostolicæ Sedi summopere injuriosam reprobare ac damnare, prout eam præsentī hac nostra Constitutione reprobamus et damnamus ac pro reprobata et damnata haberi volumus¹.

785. « Ad id genus fraudis pertinet, quod Synodus in hoc ipso Decreto *de fide* quamplures articulos complexa quos Lovaniensis Facultatis Theologi ad Innocentii XI iudicium detulerunt, tum et alios duodecim a Cardinali de Noailles Benedicto XIII oblatos, non dubitaverit ex reprobato II Uultrajectensi Concilio vanum vetusque commentum exsuscitare, temereque his verbis jactare in vulgus, nempe universæ Europæ notissimum esse, eos articulos Romæ severissimo examini subiectos fuisse, et non solum a qualicumque censura immunes exiisse, sed etiam a laudatis Romanis Pontificibus fuisse commendatos: cujus tamen assertæ commendationis non modo nullum exstat authenticum documentum, quin potius eidem refragantur acta examinis, quæ in Nostræ supremæ Inquisitionis Tabulis asservantur, e quibus id tantum apparet, nullum super iis prolatum fuisse iudicium. »

¹ Pontifex Benedictus XIV scribens ad supremum Hispaniæ Inquisitorem 31 julii 1748, circa defensionem hujus declarationis a Bossuet confectam, aiebat: *Difficile profecto est aliud opus reperire, quod æque adversetur doctrinæ extra Galliam ubique receptæ de S. Pontificis ex cathedra definitis infallibilitate, de ejus excellentia super quodcumque Concilium œcumenicum, de ejus jure indirecto, si potissimum religionis et Ecclesiæ commodum id exigat, super juribus temporalibus Principum supremorum.* Vid. *Memorie di religione, di morale e di letteratura.* Modena, t. XIV: *Aforismi sui quattro articoli della dichiarazione del 1682, diretta ai giovani teologi.* — It. Veith, *De Primatu R. Pontificis*, etc. A Romano Pontifice quæsitum fuit: « N. Confessarius in Gallis consulit, num ipse queat et debeat absolvere illos Ecclesiasticos, qui se subijcere recusant condemnationi, quam sancta Sedes edidit quatuor celeberrimarum propositionum eleri Gallicani. Ita multæ tollentur quæstiones et conscientiæ quiescent. » — Respondit per sacram Pœnitentiariam ut sequitur: *S. Pœnitentiaria, diligenter perpensa proposita quæstione, respondendum censuit: Declarationem conventus Gallicani anni 1682, ab Apostolica Sede improbatam quidem fuisse, ejusque conventus acta rescissa, et nulla atque irrita declarata; nulla tamen theologicæ censuræ notam doctrinæ Declaratione illa contentæ iniustam fuisse: propterea nihil obstarè quominus sacramentali absolute donentur sacerdotes illi, qui bona fide et ex animi sui persuasione doctrinæ illi adhuc adhærent, modo absolute digni aliunde videantur.*

APPENDIX II

ROMANARUM CONGREGATIONUM RESPONSA
PLURIMA AC NOVISSIMA AD PRAXIM MAXIME
SPECTANTIA

786. *Prænotanda.* Occurrunt nonnunquam in responsionibus Sacrarum Congregationum verba non adeo facilis intelligentiæ; explicantur. *Dilata*, seu differtur respondere, ut res maturiori examini subijciatur, utpote difficilis solutionis. *Affirmative et amplius: Negative et amplius*, seu cum res fuerit in S. Congregatione plus æquo discussa, et plenīs votis prout jacet decisa, non amplius admittitur tale quæsitum. *Nihil*, seu non admittitur petitio utpote incongrua. *Relatum vel Lectum*, seu cum relatum vel lectum fuerit in S. Congregatione postulatū, non fuit admissum. *Reponatur*, seu non datur responsio, sed petitio reponitur in Archiviis S. Congregationis. *Detur decretum generale*, scilicet responsio obligans omnes. *Spectare ad Episcopum* vel *orator adeat episcopum*, ut nempe ipse provideat juxta canonicas ordinationes, non autem juxta libitum suum. *Non congruere*, id est Congregatio non putat quod conveniat concedere quod quæritur¹.

An Episcopi possint esse judices ad declaranda dubia super sacris ritibus et cæremoniis exorta? S. R. C. respondit, *negative* 11 jun. 1605.

Cum sæpe oriantur dubia super authenticitate nonnullorum Decretorum, quæ licet in publicis tabulis S. R. C. inscripta reperiantur; at in collatione eorundem decretorum typis edita omīssa fuere, quæritur an talia decreta pro postulantium voto eidem collectioni addi possint? *Affirmative*; S. R. C. 17 sept. 1822.

Quæsitum fuit: 1. quum in declaratione SS. Rituum Congregationis 25 maii 1846 sancitum fuerit decreta et responsiones ab ipsa emanatas, dummodo scripto formiter editæ fuerint, eandem auctoritatem habere

Datum Romæ, in sacra Pœnitentiaria, die 27 sept. 1825. — « Michael Cardinalis de Petro, Major Pœnitentiarius. » V. Toricelli, *Dissertaz.* v, vi.

¹ Explicantur abbreviationes: S. R. C. id est Sacra Rituum Congregatio; S. C. E., id est Sacra Congregatio Episcoporum; S. C. C., id est Sacra Congregatio Concilii; S. C. I., id est Sacra Congregatio Indulgentiarum; C. S. O., id est Congregatio Sancti Officii, quæ quidem est supremæ inquisitionis.

ac si immediate ab ipso S. Pontifice promanarent, an per ea verba *dummodo formiter scripto editæ fuerint*, sufficiat quod sint subscriptæ a sacra R. C. præfecto et secretario, ac ejusdem sigillo munitæ; seu potius requiratur, ut sint vel Romæ vel ab episcopis in suis diocesisibus promulgatæ? — 2. et quatenus affirmative ad primam partem, negative ad secundam, an tanquam formiter edita habenda sint decreta et responsiones in Gardelliana authentica collectione insertæ? S. R. C. in *Romana* 8 apr. 1854 respondit: ad 1, *affirmative ad primam partem, negative ad secundam*; ad 2, *affirmative*.

787. Absolutio. — Illud *Deinde*, quod absolutioni peccatorum immediate præmittitur, recitandum est simul cum ipsa absolutione, veluti ejusdem contextum. S. R. C. in *Viglevanensi*, 27 febr. anno 1847.

Quæsitum fuit a S. R. C.: « Quum in Rituali R. de absolutionis forma legatur: *in Confessionibus autem frequentioribus et brevioribus omitti potest, Misereatur: et satis erit dicere*, Dominus N. J. C. usque ad illud: *Passio, etc.*, quæritur an sit intelligendum exclusive vel inclusive? R. 27 febr. 1847, *intelligendum exclusive*.

788. Administratio Sacramentorum. — a. Tempore paschali in domo infirmi non dicitur *Vidi aquam*, nec oratio *Spiritum*, sed servandum Rituale. S. R. C. 11 febr. anno 1702.

b. Parochus, seclusa Episcopi reservatione, potest dare simplici Sacerdoti licentiam administrandi Sacramenta, excepta Penitentia: neque sine causa prohibendus est ab Episcopo. S. C. E. 20 aug. anno 1602.

c. Pro Sacramentorum administratione nil accipiendum *hoc titulo*, etiam a sponte dantibus; si offertur sponte pro eleemosyna accipi potest. S. C. C. 1 febr. 1595.

d. Eucharistia omnino servanda est in qualibet Parochiali: si redivus non sufficiant, instituat eleemosynarum collector. S. C. E. 14 martii anno 1614.

An toleranda vel eliminanda consuetudo inveterata. Sacerdotem qui ad Altare aliquod ad celebrandum accedit, vel ab eo recedit sacris vestibus Sacrificii indutum et jam præ manibus calicem habentem, ascendere in transitu Altare, in quo adest SS. Eucharistia, ut ibi Communionem distribuat? Et quatenus non sit toleranda, utrum depositis planeta et manipulo in sacristia, accedere possit cum alba et stola? S. R. C. respondit, *si adsit necessitas, posse tolerari*: 12 martii 1836.

e. S. C. C. post maturam discussionem censuit non posse prohiberi Regularibus habentibus privilegia apostolica, ut a dominica Palmarum usque ad dominicam in Albis inclusive, non valeant ministrare sæcula-

ribus Communionem in suis Ecclesiis; posse tamen iisdem prohiberi, ut sæcularibus die Paschatis illam administrent, etsi dicti sæculares fecissent satis præcepto Paschali: 11 junii 1650¹.

Prohibetur Regularibus administrare sæcularibus Sacramentum Communionis ipso die Paschatis. S. C. E. 10 sept. 1627.

Laici non possunt in die Paschatis de manu Regularium Communionem accipere, etiamsi alia die satisfecerint præcepto. S. C. C. 31 jan. anno 1782².

Curatus non debet dare licentiam generalem, ut quilibet Parochianus in ipso die Paschatis communicare possit in Ecclesiis Regularium. S. C. C. 7 sept. 1615.

f. Quæritur 1. An tempore Missæ Sacrificii in administratione Viatici, præsertim in Xenodochiis, liceat ab Altare recedere usque ad ægrotorum lectum recitando interim Psalmum *Miserere*, uti fieri solet extra Missam? 2. Utrum tempore etiam Sacrificii Missæ administrari possit Sanctissimum Viaticum in paramentis nigris? 3. Quum occasione mortis alicujus Episcopi præscribat Cæremoniale Episcoporum, quod ipso sepulto, preces pro opportuna electione Deo fundantur, quæritur utrum hæc *Collecta* pro eligendo Episcopo continuari debeat usque ad diem consecrationis, an electionis tantum? Ad 1: *Negative quoad Psalmum Miserere recitandum. Insuper animadvertendum, quod si Celebrans pro Viatici administratione intra Missam Altare e conspectu suo amittat, hanc administrationem non licere.* — Ad 2: *Affirmative.* — Ad 3: *Collectam continuari debere usque ad diem electionis, qui est dies Consistorii secreti.* S. R. C. 19 dec. anno 1829.

g. An in Communione fidelibus ministranda post versiculum *Panem de celo*, dici omnino debeant ante Orationem alii versiculi *Domine, exaudi, et Dominus vobiscum*? R. *Affirmative*; 24 sept. 1842³.

Juxta Rubricas Missalis hostiæ pro communionem populi conservandæ ponuntur vel super corporale, vel in alio calice seu vase; quæritur an per illud vas intelligere liceat aliam patenam? Insuper an hostiæ con-

¹ V. Benedictus XIV, *De Synodo Dioc.*, l. IX, c. xvi. Hoc cum sit Regularibus concessum ob privilegia apostolica, non militat pro aliis qui regulares non sunt: qui utique prohiberi poterunt, sic judicante Episcopo, ne scilicet in propriis Ecclesiis non parochialibus illis diebus Communionem distribuant.

² Sed Roncaglia et Wigandt, in hoc dicunt constantem esse consuetudinem contrariam, quæ jurisdictionem præbet (Liguori, *Op. Mor.*, l. VI, n. 240); unde de novo esset urgenda hujusce legis observantia.

³ Hæc de re vid. Gardellini, *Decreta authentica S. R. C.*, t. VI, p. 205, ubi rationem indicat, atque varias opiniones notat, quæ ante hanc declarationem obtinebant.

secranda poni possint in alio corporali plicato in parte corporalis superposito, quod tempore oblationis, consecrationis explicetur, ut discooperiantur particulae? S. R. C. 12 aug. 1854 respondit: *Si multae sunt particulae consecrandae, satius est eas ponere in pyxide; si paucae, poni possunt in alia patena, nunquam vero in alio corporali complicato.*

Quando Communio administratur monialibus ad fenestrellam clausuram, muri crassitudo impedit quin sacerdos prope os communicantium pyxidem admovere possit; licet ne in hoc casu servare consuetudinem apponendi supra linteum ante communicantes extensam laminam argenteam deauratam seu bacile ejusdem materiae ad fragmenta recipienda? S. R. C. 12 aug. 1854 respondit *affirmative.*

An de medio tolli debeat usus inter quasdam moniales inductus, ut ipsae communicaturae et puellae earum cura commissae propriis manibus accipiant patenam deauratam ne fragmenta decidant? S. R. C. 17 sept. 1855 respondit: *Permitti posse, dummodo non sit eadem Patena quae Missae inservit, sed tantum communicandis tradatur.*

In Communione Monialium habentium fenestrellam in parte Evangelii, Sacerdos debet descendere, et reverti per gradus anteriores, non vero laterales Altaris. S. R. C. 15 sept. 1756.

h. Non possunt excipi in Ecclesia Confessiones maxime mulierum, durante tempore nocturno, sed expectandum, ut illucescat aurora (adeo ut objecta jam facile discerni possint, ut exponit Cavalieri): et tam pro confessionibus mulierum excipiendis, quam pro Eucharistia administranda fidelibus. S. R. C. 23 mart. 1686¹.

i. Patenae supposito per Sacerdotem cotta indutum in Communione generali quae per dignitates agitur, licita est, — S. R. C. 5 sept. 1661; et est purificatorio tenenda. Ipse tamen sacerdos administrans communionem sive intra sive extra Missam prohibetur tenere patenam per se ipsum, uti inter digitos manus sinistrae quae sacram pyxidem gestat, mento communicantium illam supponendo. S. R. C. 12 aug. 1854.

j. In administratione Baptismi interrogationes quibus respondere debet patrinus infantis vel catechumenus baptizandus, fieri debentne lingua vulgari, prout Rituale innuere videtur ubi de baptismo adultorum? S. R. C. respondit 12 aug. 1854 *negative.*

An in collatione baptismi interrogationes possint fieri vernacule; vel saltem vernacule iterari, postquam latine factae fuerint? S. R. C. respondet 12 sept. 1857, *quoad interrogationes quae baptismi ordi-*

¹ Attamen summo etiam mane, ac sero (ni aliud obstet) exercitia et missiones haberi possunt, ut praxis et necessitas probat, modo luminibus per Ecclesiam tenebrae pellantur.

nem praecedunt vel sequuntur, ac pro quibus Rituale nullam exhibet formam, affirmative; quoad interrogationes quae in ipsomet baptismi ordine occurrunt, ac pro quibus formulae in Rituali exstant, negative ad utramque partem.

Super adultum valide baptizatum, si supplendae caeremoniae, adhibentur quae pro Baptismate infantum. Si vero supplendae sint super adultum ab haereticis baptizatum, servandae quae sunt pro Baptismo adultorum. S. R. C. 27 aug. 1856.

In aquam baptismalem infundi debent Olea sacra nondum renovata, si attentis omnibus temporum circumstantiis, difficulter recipi possint Olea noviter consecrata. In casu praedicto Baptisma conferri debet cum aqua recens consecrata, licet in ipsam infusa sint Olea praecedentis anni. Et Aqua sic benedicta in Sabbato sancto, debet reservari usque ad vigiliam Pentecostes, in quo benedicatur fons cum novis Oleis. S. R. C. 25 sept. 1857.

k. Rochetus non est vestis sacra adhibenda in administratione Sacramentorum; ac proinde tum ad ea administranda, tum ad suscipiendam primam tonsuram et minores Ordines superpelliceo utendum. S. R. C. in *Cenomanensi*, 10 jan. 1852.

l. Parochus, etiam absente indultario, potest in casu necessitatis celebrare in Oratorio privato, ut Viaticum ministret. S. R. C. 25 sept. 1856.

Viaticum ob locorum distantiam, difficultatem itinerum, viarum asperitatem ut a parcho deferri possit equitando, S. R. C. indulget, de arbitrio et prudentia episcopi; 22 jan. 1740; in *Laudensi*.

Parcho laborante reumate et viaticum infirmis deferenti, solet indulgeri usus pileoli in itinere, non tamen intra civitatem vel oppidum, de consensu tamen episcopi. S. R. C. 6 mart. 1653; et 10 jan. 1695.

m. Omnes de Clero inservientes Missae Pontificali feria v in Coena Domini tenentur Communionem recipere de manu Celebrantis. S. R. C. 22 sept. 1857.

n. In Missis defunctorum cum paramentis nigris non ministretur Eucharistia per modum Sacramenti, extrahendo pyxidem e custodia; potest tamen ministrari per modum Sacrificii, prout est quando fidelibus praebetur Communio cum particulis in eadem Missa consecratis. Ita S. R. C. 2 sept. 1741. — Sed alia Decreta habentur, quae etsi semper prohibeant dare Communionem cum paramentis nigris ex particulis praeseconsecratis ante vel post Missam, permittunt tamen si hoc fiat in ipsa Missa: in qua sententia consentit Benedictus XIV, *De sacrificio Missae*. Verum hac de re varia semper fuit Doctorum opinio, et plu-

ries adhuc recursum est ad S. Rituum Congregationem; tres recentiores citamus declarationes.

1. In Veronensi 25 maii 1855: cum diversæ circumferantur opiniones circa communionem fidelium in missis defunctorum, quæritur: an in missa de requiem cum paramentis nigris liceat unquam sacram Synaxim administrare cum particulis præconsecratis? Resp. *Negative iuxta decreta in una Congregationis Montis Coronæ 22 jan. 1701; in Ordinis Capucinatorum 22 nov. 1710 et in Aquen. 22 sept. 1741.* S. R. C.

2. In Mutinensi 23 sept. 1857, quæsitum fuit: *Perdurat adhuc in quibusdam Ecclesiis mos communicandi in Missa defunctorum cum particulis præconsecratis, quia Decreta hac de re non censentur a multis authentica aut saltem revocata. Quæritur 1. an idem mos possit permitti, vel saltem ab Episcopo prohibendus, adeo ut solum liceat communicare in dictis Missis cum particulis in ipsis Missis consecratis: 2. an saltem toleranda consuetudo celebrandi prædictas Missas in paramentis violaceis, ad hoc ut possit præberi Communio cum particulis præconsecratis.* — R. *Ad 1. dilata; ad 2. serventur Rubricæ (quæ dicunt generatim Missas de requiem dicendas cum nigro colore¹).* S. R. C.

3. Ex responsione S. C. I. 11 apr. 1840 sacerdos debet celebrare in paramentis nigris diebus non impeditis ut lucretur indulgentiam altaris privilegiati. Hinc quæritur 1. an niger color sensu exclusivo debeat intelligi, ita ut indulgentiam altaris privilegiati non consequatur qui, v. g., ad ministrandam eucharistiam per modum sacramenti, cum paramentis violaceis missam de Requiem celebret? 2. Utrum qui hæc vel quacumque alia ratione indulgentiam altaris privilegiati non lucretur, possit satisfacere applicando aliam indulgentiam plenariam defunctis, pro quibus ad altare privilegiatum celebrare debuerat? S. C. I. 16 febr. 1852 respondit: *ad 1. ut fruatur altari, privilegiato sacerdos diebus non impeditis debet celebrare missam defunctorum et uti paramentis nigris vel ex rationabili causa violaceis.* Ad 2, *negative.*

Nequit negari communio fidelibus extra Missam. S. R. C. 7 dec. 1844.

o. In Communione extra Missam decet quod bursa cum corporale

¹ Nullius momenti est eorum opinio, qui in Missis defunctorum prohibitam etiam volunt renovationem aut meram consummationem SS. Sacramenti, imo et aperitionem tabernaculi; cum circa ista nunquam noscatur motam fuisse quæstionem; nec aliquis inveniatur in rebus liturgicis vel leviter versatus, qui hoc inficietur. Ita in libro, *Manuale Decretorum*; Romæ, typis Propagandæ, 1855.

deferatur a Sacerdote. S. R. C. 24 sept. 1842. In Communione extra Missam semper adhibenda bursa cum corporale; et Rubrica Ritualis Romani pro hac praxi est præceptiva; neque sufficit palla super Altare posita loco corporalis. Ita S. R. C. 27 febr. 1847.

In Communione fidelium extra Missam Sacerdos antequam populo benedicat, osculari non debet Altare. S. R. C. 15 martii 1855. — An proferens verba: *Benedictio Dei omnipotentis*, etc., debeat elevare et extendere manus eodem ritu ac in fine Missæ? S. R. C. respondit 12 aug. 1854 *affirmative.*

An die magni concursus ad indulgentiam plenariam vel jubilæum possit ministrari Communio aliqua hora ante auroram, et post meridiem? — R. *in casu de quo agitur, affirmative a tempore ad tempus, quo in illa Ecclesia Missæ celebrantur vel ad formam Rubricæ vel ad formam Indulti:* 7 sept. 1816. S. R. C.

p. Non est reprobandus Parochus qui defert Viaticum infirmo feria vi in Parasceve, modo private et submissa voce, quinimo submississima voce recitet Psalmos consuetos, per vias publicas, etiamsi dicat *Gloria Patri*; quia in tali circumstantia actio talis nil habet esse cum functionibus Ecclesiæ hujus diei: et considerandum est, quod defert cum stola et pluviali albi coloris, quando in feria supradicta color paramentorum est niger pro Ecclesiæ functionibus; ideoque si defert privatim non est reprobandus, si populum Benedictione dimittat feria vi Parasceve, quia in publica Ecclesia non debet recondi: 15 maii 1745 in *Lucana.* S. R. C.

q. An sacramenta Episcopo ægroto ministranda sint ab Archipresbytero uti parochus, an vero a Canonicis Ecclesiæ Cathedralis? *spectat ad digniorem Capituli Cathedralis.* S. R. C. 22 nov. 1681.

789. **Adoratio.** — In adoratione Crucis feria vi in Parasceve celebrans et ministri debent deponere etiam manipulum. S. R. C. 15 sept. anno 1756.

790. **Altare.** — a. Altare portatile tunc consecrationem amittit, quando frangitur, vel loco movetur sepulchrum Reliquiarum. S. R. C. 5 martii, anno 1605. — Utrum altaria portatilia consecrationem suam amittant quando fractum est sigillum quod reliquis in sepulchro inclusis apponitur; an tantum quando fractum est sepulchrum? R. *negative nisi fractum sit sepulchrum vel ejus operculum, aut hoc amotum;* 5 dec. 1851.

Celebrari non potest super Altare, a quo furtim (non amota vel fracta mensa) subtractæ fuerunt Reliquiæ a militibus, nisi Altare de novo consecratur. S. R. C. 5 martii 1625.

b. Non indigent nova consecratione Altaria, a quibus alio translati fuerunt Tituli et Imagines, remanente mensa consecrata; cum Altaria

non Sanctis, sed Deo in honorem Sanctorum dedicentur. *S. R. C. in Brixien.* 7 jul. 1759.

c. Si ab Altari fixo privilegiato rationabili de causa lapis consecratus amoveatur et alius substituatur, altare privilegiatum remanet; quia privilegium altari, non lapidi conceditur. *S. R. C. in Limbury* 15 dec. 1841.

Idem Altare in eadem Ecclesia potest adsignari ut Altare proprium variis sodalitatibus; sed expedit magis, ut unaquæque sodalitas suum habeat altare, ad præcavendas quæstiones: *S. C. I.* 29 maii 1841.

d. Altare portatile cujus sepulchrum, aliis remanentibus consecrationis vestigiis, invenitur sacris Reliquiis vacuum, est denuo consecrandum. Item si deleto tantum Episcopali sigillo super sepulchrum hispanica cera impresso, obserata adhuc inveniantur Reliquiæ, quia non constaret de illarum authenticitate. *S. R. C.* 23 maii 1846.

e. Consuetudo denudandi Altaria post Vesperas a celebrante stola et cotta induto servari potest. *S. R. C.* 11 sept. 1847.

f. Lumina super mensam Altaris vel eidem quomodocumque imminetia non adhibeantur, nisi cerea. *S. R. C.* 3 apr. 1821.

g. An tolerari possit, ut tempore Missæ et Officiorum candelabra altaris ne pulvere sordescant, aliquo drappo vel tela permaneat vestita; imo ut et ipsa crux eodem modo involvatur, posita alia cruce minori pro cruce Altaris pretiosiore sic oblecta? *S. R. C.* respondit 12 sept. anno 1857 *negative*.

h. An in Ecclesia tantummodo benedicta altare possit consecrari, quin prius ipsa Ecclesia consecratur? *S. R. C.* 12 sept. anno 1857, respondit: *affirmative*.

Altare privilegiatum. — An privilegium maneat, non obstante quod Altare sub eadem invocatione de novo ædificatum fuerit in alio quidem loco, sed in eadem Ecclesia? *S. I. C.* 15 sept. 1725 respondit *affirmative*.

An pro Altaris privilegio sufficiat ecclesias, cappellas et oratoria publica esse benedicta, vel necessario debeant esse consecrata? *Sufficit quod sint benedicta:* 17 apr. 1752. *S. C. I.*

An ecclesiæ, cappellæ, et oratoria publica nondum benedicta capacitas sint indulgentiis? An eandem capacitatem habeant cappellæ et oratoria privata? Ad utrumque *affirmative, sed de stylo non concedi.* *S. C. I.* 20 mart. 1747.

Per indulgentiam altaris privilegiati si spectetur mens concedentis et usus clavium potestatis, intelligenda est indulgentia plenaria quæ animam statim liberat ab omnibus purgatorii pœnis. Si vero spectetur applicationis effectus, intelligenda est indulgentia cujus mensura divinæ

misericordiæ beneplacito et acceptationi respondet. *S. C. I.* 28 jul. 1840.

Sacerdos qui Missam celebrat, v. g. pro defuncto eique applicat indulgentiam plenariam altaris privilegiati, potest etiam eodem die vi communionis in Missa peractæ lucrari aliam indulgentiam plenariam vel sibi vel defunctis applicabilem, si ad eam lucrandam præscribatur communicatio. *S. C. I.* 10 maii 1844.

Qui diebus permissis non celebravit in paramentis nigri coloris in altari privilegiato ad acquirendam indulgentiam plenariam, idque fecit bona fide, ad quid tenetur? *Debet lucrari indulgentiam plenariam pro iis defunctis quibus Missæ fructum applicuit toties quoties diebus non impeditis usus non est indumentis nigri coloris.* *S. C. I.* 22 feb. 1847.

An quando requiritur Missa pro indulgentia lucranda, Missa possit offerri pro uno, et indulgentia altaris privilegiati applicari pro altero? *R.* Si indultum dicat *qui Missam pro defuncto in tali altari dixerit, liberat animam, etc.*, tunc sacrificium et indulgentia non possunt dividi sed utrumque pro eo defuncto est applicandum. Pariter si fundator aut stipem erogans imponat onus celebrandi in altari privilegiato; per impositionem talis oneris censetur etiam voluisse applicationem indulgentiæ. Si autem in indulto omissum fuerit, etc., *pro defuncto;* sed tantum datum ordinario modo pro altaribus privilegiatis, tunc dividi potest indulgentia, scilicet offerri sacrificium pro uno et applicari indulgentia pro altero; est cum sacerdos onus habet celebrandi, sed non in altari privilegiato. Verum de indulgentia nequit stipem percipere, quod simoniacum esset. *S. C. I.* 31 jan. 1848 ex doctissimo Cavallieri.

Sacerdos accepto stipendio pro celebrando in altari privilegiato, si habeat privilegium personale altaris privilegiati, potest hac ratione celebrare etiam in altari per se non privilegiato. *S. C. I.* 16 feb. 1852.

Une messe célébrée à un autel privilégié est privilégiée aussi quand même ni celui qui offre l'aumône ni le prêtre n'ont l'intention d'appliquer le privilège. *S. C. I.* 12 mart. 1855.

791. Anniversaria. — a. An anniversaria perpetua in die obitus quotannis celebranda, si contingant transferri ultra aliquas octavas privilegiatas, gaudeant adhuc ut possint celebrari in duplici majori? *Negative:* *S. R. C.* 3 dec. 1701.

b. Anniversaria quæ celebrantur a Capitulis, Collegiis, Confraternitatibus, etc., pro omnibus in genere canonicis, confratribus, etc., defunctis, possuntne celebrari, si in illis diebus occurrat festum duplex? *Negative juxta decreta præsertim in Corduben.* 5 dec. 1733; *S. R. C.* 12 nov. anno 1831.

Anniversarium regis, principis nequit celebrari iis diebus quibus non licent Missæ de requiem, S. R. C. 20 nov. 1677.

c. An in anniversario translato ob festum de præcepto variari debeat Oratio, in qua vitiatur veritas verborum, seu potius omittere sufficiat illa verba: *Cujus anniversarium depositionis diem commemoramus?* — R. recitandam orationem prout in Missali. S. R. C. 4 maii 1686 (V. alia decreta V. Missa, *Officium defuncti.*).

In festo anniversario dedicationis propriæ ecclesiæ potest celebrari Missa de requiem cum cantu, præsentem cadavere. S. R. C. 9 apr. 1808; 7 maii 1855.

1. Quum a testatore legatur anniversarium vel anniversarium solemne per hoc *Anniversarii vel Anniversarii solemnissimi* intelligendum sit onus missæ solemnissimi dumtaxat; an officium etiam defunctorum cum tribus Nocturnis et Laudibus si per testamentum expressum non habentur; 2. utrum quando a testatore simpliciter legatur Officium, intelligendum sit totum officium defunctorum, id est Vesperas et tria Nocturna cum Laudibus, an potius unum dumtaxat Nocturnum conveniens diei, in quem incidit anniversarium una pariter cum Laudibus? S. R. C. 21 jul. 1855 respondit: ad 1. *affirmative ad primam partem; negative ad secundam.* Ad 2. *negative ad primam partem, affirmative ad secundam.*

1. An anniversaria pro defunctis ad instantiam vivorum, si cadant in diem impeditam transferri possint? 2. quatenus negative, an dies anniversaria computari possit a die dispositionis, si ab obitu sit impedita? 3. an anniversarium computari debeat a die ipsa obitus vel a sequenti, si mors sequatur post occasum solis vel ante mediam noctem? S. R. C. 4 jul. 1855 respondit: ad 1. *transferri debere ad diem non impeditum festo duplici.* Ad 2. *negative juxta decretum in Curiens.* 16 jun. 1700. Ad 3. *posse computari a die ipsa obitus, vel a sequenti juxta diversam ecclesiarum consuetudinem.*

d. Anniversaria adimplenda non sunt infra octavas privilegiatas. S. R. C. 2 sept. 1741.

792. Aqua lustralis. — In ultimo majoris Hebdomadæ triduo removendane est a vasis Ecclesiæ aqua benedicta? *Affirmative, et retinenda consuetudo illam amovendi.* S. R. C. Marsorum; 12 nov. 1851. — Addit Collectio Gardelliana: hæc aquæ remotio conformis aliquo modo est mysteriis quæ Ecclesia his diebus in fidelium mentes revocat. Attamen aqua benedicta, in alio loco præterquam in vasis seu avariis per Ecclesiam, asservanda est pro incensi et ignis benedictione quæ fit hisce diebus; item ad aspergendum infirmum, cui SS. Viaticum et Extrema Unctio hoc triduo ministretur; item ad aspergenda defunctorum cadavera.

793. Benedictio. — a. Quand on présente à bénir un objet pour lequel il n'existe point dans le Rituel romain de bénédiction particulière, peut-on se servir de la formule qui se trouve au supplément du Rituel: *Deus cujus verbo sanctificantur omnia?* S. C. R. respondit: *negative*; anno 1851.

b. Ad benedictionem fontis in Oratione et Præfatione manus teneantur junctæ. S. R. C. 25 sept. 1806.

Benedictio fontis faciendae est etiam in vigilia Pentecostes, et quævis contraria consuetudo declaratur abusus. S. R. C. 7 dec. 1844. — Consuetudo benedicendi aquam baptismalem extra vas baptisterii, retineri potest, modo antequam ponatur Chrisma, mittatur aqua in suum fontem S. R. C. 7 apr. 1852.

c. Sacra Pyxis in benedictione quæ cum ipsa datur, debet cooperiri extremitatibus veli humeralis. S. R. C. 25 febr. 1859.

In benedictione cum S. Pyxide potest omitti thurificatio, et est conformior Ecclesiæ praxi: non tamen cum impertitur benedictio cum Ostensorio. S. R. C. 11 sept. 1847. Utrum autem thuriferarius eo ipso tempore quo datur benedictio, debeat vel non incensare Sacramentum, servari potest utrumque. S. R. C. 16 martii 1647.

d. Benedictiones mulierum post partum (et fontis Baptismalis) fieri debent a Parochis. S. R. C. 10 dec. 1700. — Ad benedictionem post partum jus tantummodo habent mulieres quæ ex legitimo matrimonio pepererunt. S. R. C. 18 jun. 1859¹. — Quid si proles mortua sit sine baptismo? estne mutanda Oratio Ritualis, cum tunc mulieri benedicendæ non conveniat? S. R. C. 12 sept. 1857 respondit: *Servandum omnino Rituale Romanum.*

e. In Rituali benedictio novæ crucis ponitur inter reservatas ab Episcopis vel aliis facultatem habentibus faciendas. Decreto autem 12 jul. 1704 ad 2 declaratur, *crucis altarium et processionum quæ non sunt benedictæ de præcepto, posse benedici privatim a simplici sacerdote*: quæritur ergo, quid intelligendum sit per novas cruces

¹ Commendandæ mulieres christianæ, quæ post partum *sive* ex reverentia erga Ecclesiam ac divina mysteria, quæ in ipsa peraguntur, *sive* exemplo B. V. quæ ex humilitate legi purificationis se subjecit, cum non esset obnoxia, *sive* ad gratias Deo agendas pro incolumitate, ad tempus aliquod ab Ecclesiæ ingressu se abstinere, nec in eam intrant, nisi a Parocho petita benedictione. — V. Innocentius III, *Epist. relata in C. unico de Purific.*, p. part. I. III, *Decret.*, t. XLVII. — S. Carolus, *Concil. Prov.*, I, p. 2. Laudabilis hæc consuetudo perantiqua est: imo ab ipsa veteri lege ipsam oriri satis patet ex c. XII *Levitici*. Sed tunc erat in præcepto; hodie autem in laudabili usu. V. Catalanus, *Rituale Romanum Comment. exoriatum.* — Barrufaldus, *Ad Rituale Romanum Commentarium.*

quarum benedictio est episcopis reservata? An simplex presbyter possit benedicere cruces usui privato, v. g., ut ponantur in domibus fidelium, destinatas, et in hoc casu adhibere formulam benedictionis novæ crucis a Rituali traditam? S. R. C. 12 aug. 1854 respondit: quoad primam partem, *intelligendas cruces cœmeteriorum aliasque publice exponendas. Ad secundam partem, affirmative.* — Cruces altarium seu processionum non sunt benedicendæ de præcepto (ideo episcopo non reservatur). S. R. C. 12 jul. 1704 ad 1.

An in benedictionibus pro quibus Rituale non dat formulam, v. g., in benedictionibus seminum terræ mandandorum, efformando signum Crucis super rem benedicendam expediat dicere: *In nomine Patris et Filii et Spiritus Sancti. Amen?* atque adhiberi debeat cereus accensus, et res aspergenda sit aqua benedicta? S. R. C. 12 aug. 1854 respondit: *Producendum signum crucis super re benedicenda cum formula: In nomine Patris, etc.; deinde rem ipsam absque cereo cum aqua benedicta aspergendam.*

f. Utrum liber, *Collectio sive apparatus absolutionum, benedictionum, conjurationum, etc.*, auctore Bernardo Sannig, sit prohibitus vigore decreti seu regulæ Indicis? Et quid de aliis libris benedictionum habentibus quidem aliquam approbationem, sed non illam istius Congregationis? *Illi soli libri adhibendi et in illis tantum benedictionibus quæ Rituali Romano sunt conformes.* Ita S. R. C. 7 apr. 1832.

g. Benedictio cum SS. Sacramento non est danda in janua, non obstante consuetudine. S. R. C. 9 julii, anno 1687¹.

Dum datur Benedictio cum SS. Sacramento, Celebrans nihil dicere debet, nihilque vocibus modulari a cantoribus ad præscriptum Ritualis et Cæremonialis, non obstante quacumque contraria consuetudine. S. R. C. die 9 febr. anno 1662.

In benedictione Sanctissimi Sacramenti ante orationem dici non debet *Dominus vobiscum.* S. R. C. die 15 jan. anno 1665.

h. An Benedictio in articulo mortis impertienda pueris, qui defectu ætatis primam Communionem nondum susceperunt? S. R. C. *Affirmative*; 16 dec. 1826.

i. En formula benedictionis *vix ferreæ et curruum* a S. R. C. approbata:

ŷ. *Adjutorium nostrum in nomine Domini. — R̄. Qui fecit cælum et terram.*

ŷ. *Dominus vobiscum. — R̄. Et cum spiritu tuo.*

¹ Si aliquod Festum contingat feria IV majoris hebdomadæ, potest dari Benedictio cum Sanctissimo, ante Completorium tamen; non autem postea, quia postea jam inceptum est Officium tenebrarum.

Oremus. *Omnipotens sempiternæ Deus, qui omnia elementa ad tuam gloriam, utilitatemque hominum condidisti; dignare quesumus hanc viam ferream ejusque instrumenta bene † dicere, et benigna semper tua providentia tueri; et dum famuli tui velociter properant in via, in lege tua ambulantes, et viam mandatorum tuorum currentes, ad cœlestem patriam feliciter pervenire valeant. Per Christum Dominum nostrum. R̄. Amen.*

Oremus. *Propitiare Domine Deus supplicationibus nostris, et bene † dic currus istos dextera tua sancta; adjuge ad ipsos sanctos Angelos tuos, ut omnes qui in eis vehentur, liberent et custodiant semper a periculis universis; et quemadmodum viro Æthiopi super currum suum † sedenti et sacra eloquia legenti, per Apostolum tuum fidem et gratiam constulisti; ita famulis tuis viam salutis ostende, qui tua gratia adjuti bonisque operibus jugiter intenti post omnes viæ et vitæ hujus varietates æterna gaudia consequi mereantur. Per Christum Dominum nostrum. R̄. Amen.* — Deinde Sacerdos aspergat viam et currus aqua benedicta.

Benedictio in articulo mortis. — 1. Benedictio in articulo mortis cum applicatione indulgentiæ plenariæ potestne, si sit periculum in mora, concedi tum valide tum licite iis qui etiam culpabiliter non fuerunt ab incepto morbo sacramentis refecti vel penitentiæ vel eucharistiæ vel extremæ unctionis, vel nullo eorum, subitoque vergunt in interitum? 2. Benedictio supradicta potestne bis aut amplius in eodem morbo qui insperate protrahitur, impertiri, etiamsi non convaluerit ægrotus? 3. Invocatio saltem mentalis de qua fit mentio in Brevibus ad episcopos de hac benedictione missis, præscribitur, quamdiu ægrotus suæ mentis est compos, ut conditio sine qua non, ad indulgentiam lucrandam? 4. Episcopus ad dictam benedictionem delegatus cum facultate subdelegandi, *primo* debetne paucos subdelegare sacerdotes ut magis sit illius desiderium et reverentia; *secundo* potestne omnes suæ diocesis subdelegare confessarios, ut nemo tanta privetur gratia; *tertio* potestne subdelegare omnes directe et speciatim parochos sive plurimos sacerdotes in dignitate constitutos, et indirecte et confuse omnes confessarios hisce verbis: *Dilecto nobis in Christo, etc., te delegimus et elegimus et deputamus quatenus valeas, etc.; insuper quemcumque confessarium a te ad tui libitum semel vel pluries et quandocumque opus fuerit, eligendum, pariter eligimus et deputamus, etc.,* hic subdelegandi modus est validus?

S. C. I. respondit ad 1. *affirmative ad formam Bullæ Benedicti XIV; ad 2. semel in eodem statu morbi, etsi diuturno; ad 3. affirmative; ad 4. affirmative ad primam partem; negative ad secundam; affirmative ad tertiam quoad parochos speciatim ruri*

degentes. Ita 20 sept. 1775; iterum 24 sept. 1858; et 12 mart. 1855.

« On a demandé : 1° si les prêtres qui ont reçu de Rome les pouvoirs par exemple pour l'autel privilégié, pour ériger un certain nombre de chemins de croix, pour indulgencier des croix, chapelets et médailles, ont le droit d'en faire usage sans le visa de l'ordinaire; 2° Quelques curés, en appliquant l'indulgence *in articulo mortis*, ne font pas réciter le *Confiteor*, sous prétexte qu'il a déjà été dit pour le Saint-Viatique ou l'Extrême-Onction, peuvent-ils agir ainsi? 3° Quand on donne en même temps aux malades les deux sacrements et l'indulgence, faut-il dire trois fois le *Confiteor*? 4° Un malade peut-il recevoir l'indulgence *in articulo mortis* de plusieurs prêtres qui ont le pouvoir de la donner? 5° Si en donnant cette indulgence un prêtre (n'ayant pas de livre) manquait d'employer la formule prescrite par le Pape, l'indulgence serait-elle valide? » — S. C. I. 5 febr. 1841, respondit ad 1, *negative* quoad erectionem Viæ crucis : *affirmative* relate ad alias facultates, nisi aliter dispositum in concessione. Ad 2, *negative* juxta praxim et rubricas, nisi necessitas urgeat. Ad 3, *affirmative* secundum praxim et Rubricas. Ad 4, *negative* in eodem articulo mortis; ad 5 *negative*, quia formula non est tantum directiva, sed præceptiva⁴.

794. Bona Ecclesiastica. — a. « N. N. Confessarius Diœcesis Mediolanensis videns viros pios æque ac doctos in diversam abire sententiam circa licitam retentionem Bonorum ecclesiasticorum, quæ sub fine præteriti sæculi ac sub initio præsentis a Gubernio laico usurpata fuerunt ac postmodum alienata (sunt enim qui docent, exceptis iis bonis quæ a gubernio laico post Concordatum italicum occupata fuere, cetera posse tuta conscientia retineri; et sunt qui varias afferunt di-

⁴ Cum in nostra sententia, quæ etiam communis est, fructus Indulgentiæ in articulo mortis non obtineatur, nisi casu quo mors sequatur, ideo putamus benedictionem Papalem rite collatam inutiliter repeti : eodem durante morbo; — 2. si infirmus non erat in gratia, cum ei benedictio Papalis tributa est, erit repetenda, ut habeat suum effectum. Item repetenda videtur, saltem ad majorem securitatem, si infirmus eam receperit in gratia, sed postea lapsus sit in mortale : verum id caute fiat, ne adstantes si qui sunt, videntes illam renovari, de peccato infirmi suspicentur; — 3. si infirmus ob distantiam frequentius visitari nequit, usus est ut statim post Extremam Unctionem Papali benedictione muniatur. Secluso hoc casu, melius est, si expectetur donec infirmus sit morti proximior, ut sic periculum non incurrat fructum Indulgentiæ suspensum amitendi. Non tamen expectanda est agonia vel delirium; si enim adhuc est integer sensibus, poterit suis actibus infirmus efficacius beneficio illo frui. *Bouvier, Traité des Indulgences* ubi plura ad rem.

stinctiones : adeo ut ali omnem hujusmodi acquisitionem illegitimam, nec adhuc in ullo Concordato sancitam tradant) : humiliter quærit, *utrum possint tuta conscientia retineri* : 1. *Bona ecclesiastica quæ a Gubernio laico in Longobardia usurpata fuere et alienata, ante primam Gallorum invasionem factam anno 1796*; 2. *Bona ecclesiastica, quæ antedictam invasionem occupata quidem, sed nondum alienata, in potestatem Gubernii Gallici devenerunt, ac deinde alienata ante vel post Concordatum italicum*; 3. *Bona ecclesiastica, quæ a Gubernio gallico ante italicum Concordatum anni 1805 usurpata fuere, ac deinceps ante vel post ipsum Concordatum alienata*; 4. *Bona ecclesiastica post ipsum italicum Concordatum de novo usurpata*?

Sacra Pœnitentiaria, mature perpensis expositis, Oratori respondet : *Alienationes bonorum Ecclesiasticorum in ditone vulgo Regno italico a Gallico Gubernio factas, Apostolica postmodum Auctoritate sanatas fuisse; ac propterea ipsa sacra Pœnitentiaria declarat licere iis, qui bona eadem acquisiverint (modo illarum alienatio fuerit omnino consentanea legibus, quæ obtinebant, quo tempore alienatio ipsa perfecta est), tanquam propria et in suum dominium ac potestatem translata habere, deque iis libere disponere. Verum sacra eadem Pœnitentiaria ipsos hujusmodi Bonorum possessores ad se recurrentes hortari ac vehementer obsecrare solet ut, pro ea pietate ac Religione qua catholicum quemque flagrare decet, pia onera, si quæ Bonis illis inhærebant, adimplere non negligant. In reliquis autem recurrendum est in casibus particularibus. Datum Romæ in Sacra Pœnitentiaria, die 7 julii 1845.* »

b. « In rescriptis S. Pœnitentiariæ, quæ referuntur ad bona Ecclesiastica, vertente sæculo XVIII et ineunte sæculo XIX, a Gubernio laico in alta Italia usurpata, mentio plerumque fit cujusdam sanationis, quæ Apostolica auctoritate facta est circa illegitimam eorumdem possessionem. Ad dirimendas controversias de facili enascentes quæritur : 1. *quo præciso tempore sanatio hæc a Sede Apostolica benigne concessa sit? utrum unica tantum sanatio interfuerit (ea scilicet, quæ in Concordato cum Republica Cisalpina exstat); an aliqua posterior sub regno Italico?* 2. *utrum ea sanatio sese extendat tantum ad bona, quæ tunc temporis jam divendita privatis fuerant; an etiam ad ea bona, quæ occupata quidem tunc temporis jam erant, sed postea sunt divendita, vel forte modo et in posterum dividentur?* 3. *utrum hæc sanatio referatur etiam ad bona Ecclesiastica ante invasionem Gallorum usurpata et alienata?*

Sacra Pœnitentiaria, mature perpensis expositis, Venerabili in Christo Patri Episc. Mantuæ respondet : *Alienationes bonorum Ecclesiæ in*

ditione vulgo Regno Italico, a Gallico gubernio factas ante Concordatum, 16 sept. 1805, Apostolica postmodum auctoritate sanatas fuisse; ac propterea S. Pœnitentiaria, declarat licere iis, qui bona eadem acquisiverint, modo illorum alienatio fuerit omnino consentanea legibus, quæ obtinebant quo tempore alienatio ipsa perfecta est, tanquam propriam et in suum dominium ac potestatem translata retinere, deque iis libere disponere. Verum eadem S. Pœnitentiaria ipsos hujusmodi Bonorum possessores ad se recurrentes hortari ac vehementer obsecrare solet, ut, pro ea pietate ac Religione, qua catholicum quemque flagrare decet, pia onera si quæ Bonis illis inhærebant, adimplere non negligant. In reliquis autem recurrat in casibus particularibus indicando tempus et modum venditionis et acquisitionis, necnon valorem Bonorum, de quibus agitur, et pia onera ex testatorum dispositionibus iisdem bonis inhærentia : 17 julii 1847.

c. Anno 1848 20 mart. respondit S. Pœnitentiaria episcopo Bouvier: « S. Pœnitentiaria de expressa apostolica auctoritate consulenti oratori declarat bona ecclesiastica a gubernio gallico occupata ante conventionem initam anno 1801 inter S. Sedem et Gubernium gallicum, in plena acquirentium proprietate esse adeo ut ea retinere, iis gaudere atque alienare etiam illa tuto ac libere possint, in foro tum interno tum externo, dummodo tamen acquisitio facta fuerit secundum leges tunc vigentes. Hortatur tamen acquirentes istos, ut pro sua pietate ac religione satisfacere velint piis missarum, eleemosynarum aliarumque rerum similium oneribus, quæ bonis illis olim infixæ erant. Sin autem bona ista ecclesiastica occupata fuerint post prædictam Conventionem, declarat eadem S. Pœnitentiaria acquirentes, si ad S. Sedem pro conscientia suæ remedio recurrent, eorumdem bonorum retinendorum facultatem non obtenturos, nisi conditionibus istis: — 1. ut ea retineant ad nutum Ecclesiæ; 2. ut satisfaciant piis oneribus quæ iisdem bonis fortasse infixæ sint; 3. tandem ut hæredes suos moneant de hisce ipsis obligationibus. » (V. *Analecta juris pontificii*, Romæ; anno 1860, pag. 121.)

d. *Alia responsio*: « B. P. Titius diocesis Cameracensis devote exponit quod via hæreditatis acquisivit et actu possidet bona immobilia non ad ecclesiam, sed pauperes ante tempus perturbationis gallicanæ pertinentia, sed quæ a gubernio gallicano tempore præfate perturbationis occupata et ab eodem gubernio juxta leges existentes alienata fuere. Nunc pro suæ conscientia quiete quærit ad quid tenetur: 1. in hypothesis quod præfata bona fuerint alienata ante Concordatum 1801; 2. in hypothesis quod fuerint alienata post Concordatum illud. — S. Pœnitentiaria 2. jan. 1858 respondit: *Ad 1 declarando licere*

ipsi bona de quibus in precibus, dummodo ante Concordatum anni 1801 occupata fuerint et illorum alienatio omnino consentanea fuerit legibus civilibus quæ obtinebant quo tempore alienatio ipsa perfecta est, tanquam propria et in suum dominium et potestatem translata, retinere deque iis libere disponere. Verum S. Pœnitentiaria eundem præfatum oratorem vehementer obsecrat, ut pro ea pietate ac religione qua catholicum hominem flagrare decet, pia onera, si qua bonis illis inhærebant, implere non negligat. Ad 2, quatenus vero bona præfata occupata fuerint post idem Concordatum, concedit quidem possessori eorumdem ut bona ipsa de quibus agitur, retinere possit, his adjectis conditionibus: ut paratus sit mandatis Sedis Apostolicæ super his bonis omnino parere; et impleat onera si qua bonis illis inhærebant, atque de his obligationibus moneat hæredes ad quos bona illa pervenient.

e. Ceterum ut hæc gravissima quæstio (de qua agunt Bouvier, De contractibus, p. 2, c. II; Talento, De just. et jure, p. 1, c. II; Lyonnet, De justitia, c. ult.; Affre, De l'administration temporelle des paroisses; sed fusius Carriere, De just. et jure, n. 128, etc.) rite intelligatur, et inde practica deducantur consecutaria, quædam prænotanda. Famosa Constitutione 22 aug. 1795, tit. XIV, art. 354 gallicana ecclesia suis bonis sacrilege spoliata fuit et hæc bona magna ex parte fuerunt privatis vendita. Pius VII ex illo ingenti quo exarscedat desiderio Gallia ad unitatem S. Sedis revocandæ, Concordatum iniit cum gubernio gallicano 15 jul. 1801, confirmatum per Bullam *Ecclesia Christi*, 18 kal. sept. 1801, et in Gallia per cardinale legatum notificatum 9 apr. 1802. In eo porro de plenitudine potestatis Pontifex art. XIII declarat pro bono pacis, eos qui bona Ecclesiæ alienata acquisiverunt, molestiam nullam habituros neque a se, neque a romanis Pontificibus successoribus suis; ac consequenter proprietates eorum bonorum, reditus et jura iis inhærentia, immutabilia penes ipsos erunt atque ab ipsis causam habentes.

Sed post annum 1802 gallicana respublica Italiam ex parte occupavit, ejusque ecclesiastica bona usurpavit etiam privatis ea vendendo. Sed iterum Pius VII pro bono pacis ac conscientiarum tranquillitate, nova inita conventionem 16 sept. 1805, extendit ad hanc quoque bonorum alienationem articulum XIII Concordati anni 1801 (V. Cappelletti, *Storia del cristianesimo dal 1720 al 1846*). — Quid tamen? Napoleo fidem non tenuit; sed post annum 1805 ceteras Italiae provincias ac regna iniquiter occupando, Ecclesiæ bona sacrilegus usurpavit, vendidit, distraxit. Verum, usurpatore tandem, favente celo, ejecto, ac reddita omnibus pace, legitimi Principes in eo toti fuerunt, ut conventiones iniirent cum S. Sede, quibus omnium Ecclesiæ bonorum